

AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG HATÁROZATA

155/07/COL

(2007. május 3.)

a norvég hozzáadottérték-adó (HÉA)-visszatérítési törvény 3. cikkének alkalmazásában nyújtott állami támogatással kapcsolatban (Norvégia)AZ EFTA FELÜGYELETI HATÓSÁG ⁽¹⁾,

mivel:

TEKINTETTEL az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra ⁽²⁾ és különösen annak 61–63. cikkére és 26. jegyzőkönyvére,

TEKINTETTEL az EFTA-államok közötti, a Felügyeleti Hatóság és a Bíróság létrehozásáról szóló megállapodásra ⁽³⁾ és különösen annak 24. cikkére,

TEKINTETTEL a Felügyeletről és a Bíróságról szóló megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének ⁽²⁾ bekezdésére és II. része 4. cikke ⁽⁴⁾ bekezdésére, 6. cikkére, 7. cikke ⁽⁵⁾ bekezdésére, 10. cikkére és 14. cikkére,

TEKINTETTEL az EGT-Megállapodás 61. és 62. cikkének alkalmazásáról és végrehajtásáról szóló hatósági iránymutatásokra ⁽⁴⁾,

TEKINTETTEL a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 27. cikkében említett végrehajtási rendelkezésekről szóló, 2004. július 14-i hatósági határozatra,

TEKINTETTEL a norvég HÉA-visszatérítési törvény 3. cikkének alkalmazásában nyújtott állami támogatással kapcsolatban hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló, 2006. július 19-i 225/06/COL hatósági határozatra ⁽⁵⁾,

MIUTÁN FELKÉRTÉK Norvégiát és az érdekelt feleket e határozattal kapcsolatos észrevételeik megtételére, és tekintettel a norvég hatóságok észrevételeire,

⁽¹⁾ A továbbiakban: a Hatóság.

⁽²⁾ A továbbiakban: EGT-megállapodás.

⁽³⁾ A továbbiakban: Felügyeleti és Bírósági Megállapodás.

⁽⁴⁾ Az EFTA Felügyeleti Hatóság által 1994. január 19-én elfogadott és közzétett, az EGT-megállapodás 61. és 62. cikkének, valamint a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve 1. cikkének alkalmazására és értelmezésére vonatkozó iránymutatások (HL L 231., 1994.9.3., 32. EGT-kiegészítés). Az iránymutatásokat legutóbb 2007. február 7-én módosították. A továbbiakban: az állami támogatásokról szóló iránymutatások.

⁽⁵⁾ Közzétéve: HL C 305., 2006.12.14., valamint a 62. EGT-kiegészítés, 2006.12.14., 1. o.

I. TÉNYEK

1. Az eljárás

A 2003. október 16-i levélben a Hatósághoz panasz érkezett, amelynek állítása szerint bizonyos típusú iskolák – amelyek a panaszossal versenyezve speciális szolgáltatást nyújtanak az off-shore ágazatban – állami támogatást kapnak az előzetesen felszámított adó visszatérítésének alkalmazása révén, amelyet a norvég HÉA-visszatérítési törvény ⁽⁶⁾ 3. cikke biztosít. Azon önkormányzati iskolák, amelyek bizonyos, a HÉA alkalmazása alól mentes oktatási szolgáltatást nyújtanak más vállalkozásokkal versenyezve, visszaigényelhetik az általuk kereskedelmi alapon nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatban vásárolt árukért és szolgáltatásokért fizetett HÉA-t; erre a magánszektorbeli versenytársak nem jogosultak. A hatóság a levelet 2003. október 20-án kapta kézhez és iktatta (03-7325 A sz. dokumentum).

Számos levélváltást ⁽⁷⁾, követően a 2006. július 19-én kelt levélben (eseményszám: 363440) a Hatóság tájékoztatta a norvég hatóságokat, hogy a 225/06/COL számú határozatával megindítja a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 4. cikkében előírt hivatalos vizsgálati eljárást a norvég hozzáadottérték-adó (HÉA-) visszatérítési törvény 3. cikke tekintetében.

A norvég hatóságok 2006. szeptember 18-i levelükben benyújtották az e határozattal kapcsolatos észrevételeiket (eseményszám: 388922).

A Hatóság 225/06/COL számú határozata 2006. december 14-én megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapja C sorozatának 305. számában, és ugyanezen a napon a 62. EGT-kiegészítésben. A közzétételt követően harmadik felek nem nyújtottak be további észrevételeket.

2. A HÉA és a HÉA-visszatérítés jogi kerete Norvégiában

A HÉA-visszatérítési törvény 2004. január 1-jén lépett hatályba azzal a céllal, hogy a verseny HÉA-törvényből eredő torzulását mérsékelje.

⁽⁶⁾ A HÉA helyi és regionális hatóságok számára való visszatérítésről szóló, 2003. december 12-i 108. sz. törvény (Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv). A továbbiakban: HÉA-visszatérítési törvény.

⁽⁷⁾ További részleteket lásd a Hatóság 225/06/COL sz. határozatában, HL C 305., 2006.12.14.

A HÉA fogyasztási adó, amelyet az áruk és szolgáltatások árára arányosan kell alkalmazni, függetlenül azon tranzakciók számától, amelyekre a termelési vagy értékesítési folyamatban sor kerül, mielőtt az adót ténylegesen a végső fogyasztóra terhelnék.

Fő szabályként annak a személynek, aki kereskedelmi vagy üzleti tevékenységet folytat és HÉA-nyilvántartásba vételre kötelezett (a továbbiakban: adóalany), ki kell számítani és meg kell fizetnie a HÉA-törvény⁽¹⁾ hatálya alá tartozó áruk és szolgáltatások értékesítése után esedékes adót, és az értékesítésre kiszabott áthárított adóból levonhatja a vállalkozás keretében felhasznált árukra és szolgáltatásokra előzetesen felszámított adót⁽²⁾. A HÉA-rendszer tehát valamennyi adóalany által történő minden értékesítésre egyenlő mértékben szab ki adót. E semlegesség a HÉA-rendszer egyik fő jellemzője.

A HÉA-törvény I. fejezetének 5., 5a. és 5b. cikke azonban mentességet nyújt bizonyos tranzakciók számára a HÉA-törvény alkalmazásának hatálya alól: bizonyos intézmények, szervezetek stb.⁽³⁾, által történő értékesítés, ingatlan vagy ingatlanulajdon-jog értékesítése vagy bérbe adása, bizonyos szolgáltatások, többek között egészségügyi és azzal kapcsolatos szolgáltatások, szociális, oktatási, pénzügyi szolgáltatások, hatósági jogkör gyakorlásához kapcsolódó szolgáltatások nyújtása, színházi, opera-, balett-, mozi vagy cirkuszi előadások, képtárak vagy múzeumok kiállításai látogatására való jogosultság formájában történő szolgáltatásnyújtás, lottójáték-szolgáltatás, iskolai és diákétkezdékben való étkeztetési szolgáltatások nyújtása, stb.⁽⁴⁾.

A fentiekből következik, hogy bármely olyan adóalany, aki a HÉA-törvény alól mentességet élvező áruk és szolgáltatások értékesítését végzi, az áruk és szolgáltatások vásárlásakor előzetesen felszámított adót fizet, viszont az előzetesen felszámított adót nem vonhatja le adókötelezettségéből, mivel az ilyen jellegű vásárlások esetén az adóalany lesz a végső fogyasztó.

A mentesség következménye az, hogy a mentességet élvező áruk és szolgáltatások értékesítőinek előzetesen felszámított adót kell fizetniük az általuk megvásárolt szolgáltatásokért és árukért, mint bármely végső fogyasztónak (anélkül, hogy lehetőségük lenne a felszámított adót továbbterhelni a végső fogyasztóra). A HÉA-mentesség e logikus következménye azonban más szinten okozott torzulást. A közintézményeket, mint bármely,

⁽¹⁾ A HÉA-törvény III. fejezete 10. cikkének (1) bekezdése. E tekintetben lásd a IV. fejezetet a HÉA-törvény I. fejezetével összefüggésben.

⁽²⁾ A HÉA-törvény VI. fejezetének 21. cikke.

⁽³⁾ A HÉA-törvény 5. cikkére való hivatkozás szerint bizonyos szervezetek, mint például a múzeumok, színházak, nonprofit egyesületek stb. mentesülnek a HÉA alkalmazása alól. A HÉA-törvény 5. cikkének (2) bekezdése megállapítja, hogy a Pénzügyminisztérium olyan rendeleteket hozhat, amelyek körülhatárolják és kiegészítik az első alszakaszban szereplő rendelkezéseket, és kiköthetik, hogy az első alszakasz 1f) pontjában említett vállalkozásoknak mindazonáltal ki kell számítaniuk és meg kell fizetniük az felszámított adót abban az esetben, ha a mentesség jelentős mértékben torzítaná az egyéb olyan bejegyzett vállalkozásokkal folyó versenyt, amelyek azonos árukat és szolgáltatásokat értékesítenek.

⁽⁴⁾ Lásd a HÉA-törvény 5b. cikkét.

adómentességet élvező integrált vállalkozást ez arra ösztönöz, hogy beszerzéseiket „házon belül”⁽⁵⁾ oldják meg ahelyett, hogy a szolgáltatásokat és az árukat a piacon szereznék be. Egy olyan rendszer létrehozása érdekében, amely nem ösztönöz arra, hogy saját forrásból teremtsék elő az árukat vagy szolgáltatásokat a külső beszerzés helyett, a norvég hatóságok elfogadták a HÉA-visszatérítési törvényt.

A HÉA-visszatérítési törvény tételesen felsorolja a törvény hatálya alá tartozó intézményeket:

- a) helyi és regionális hatóságok, amelyek helyi vagy regionális tevékenységeket végeznek, és amelyek legfelsőbb testülete a helyi tanács, a megyei tanács, illetve a helyi hatóságokról szóló törvény⁽⁶⁾ vagy más különleges, a helyi hatóságokra vonatkozó jogszabály szerinti egyéb tanács;
- b) közös önkormányzati cégek, amelyeket a helyi hatóságokról szóló törvény vagy más különleges, a helyi hatóságokra vonatkozó jogszabály szerint hoztak létre;
- c) magán vagy nonprofit vállalkozások, amennyiben azok a helyi vagy regionális hatóságok törvényben előírt kötelezettségét jelentő egészségügyi, oktatási vagy szociális szolgáltatásokat végeznek;
- d) napközi otthonok, a napközi otthonokról szóló törvény⁽⁷⁾ 6. cikkében említettek szerint;
- e) közös egyházközségi tanács (Kirkelig fellelsråd).

A HÉA-visszatérítési törvény – a 4. cikk (2) bekezdésével együtt értelmezett – 3. cikkéből következik, hogy a norvég állam visszatéríti a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó adóalanyok által az áruk és szolgáltatások más adóalanyoktól való vásárlásakor fizetett előzetesen felszámított adót, amennyiben azoknak nem áll jogában levonni az előzetesen felszámított adót, mivel a HÉA-visszatérítési törvény alapján adómentességet élveznek⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ A „házon belül” beszerzés nem minősül a HÉA hatálya alá tartozó műveletnek.

⁽⁶⁾ A helyi hatóságokról szóló, 1992. szeptember 25-i 107. sz. törvény (Lov om kommuner og fylkeskommuner).

⁽⁷⁾ A napközi otthonokról szóló, 2005. június 17-i 64. sz. törvény (Lov om barnehager).

⁽⁸⁾ A norvég HÉA-rendszer működésére vonatkozó részletesebb magyarázat érdekében lásd a 225/06/COL sz. határozat I.2. szakaszát „A HÉA és a HÉA-visszatérítés jogi kerete Norvégiában”, 2. o.

3. A Hatóság által a hivatalos eljárás megindításáról szóló határozatban kifejezett aggodalmak

A norvég HÉA-visszatérítési törvény 3. cikke tekintetében a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló 225/06/COL sz. határozatában a Hatóság előzetesen úgy ítélte meg, hogy az előzetesen felszámított adónak a HÉA-visszatérítési törvény 3. cikkében biztosított visszatérítése az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül.

A Hatóság megítélése szerint a HÉA-visszatérítési törvény alapján nyújtott visszatérítést az állam nyújtja, az állami költségvetéshez tartozó forrásokból. A Hatóság véleménye szerint az értékelés szempontjából lényegtelen, hogy a visszatérítésnek az állam számára okozott költségeit központi szinten egyensúlyozza-e az, hogy csökkentik a helyi és regionális hatóságokhoz áttutalt forrásokat.

A Hatóság továbbá úgy véli, hogy amennyiben a norvég hatóságok visszatérítik az árukra és szolgáltatásokra fizetett előzetesen felszámított adót azon vállalkozásoknak, amelyek nem HÉA-kötelesek, azonban a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikkének hatálya alá tartoznak, akkor e vállalkozások számára gazdasági előnyt biztosítanak.

A szelektivitás értékelésekor a hatóság aggodalmát fejezte ki, hogy a HÉA-visszatérítés, amely szerinte lényegileg szelektív intézkedésnek minősül, indokolható-e a HÉA-rendszer természetére és logikájára alapján, azaz megfelel-e a HÉA-rendszertől elválaszthatatlan célkitűzéseknek, avagy más, a rendszeren kívüli célkitűzéseket igyekszik megvalósítani. A norvég hatóságok magyarázata szerint a HÉA-visszatérítési törvénnyel megvalósítani kívánt célkitűzés az volt, hogy elősegítsék és ösztönözzék a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó adóalanyok választását aközött, hogy önellátók legyenek-e, vagy a HÉA-köteles árukat és szolgáltatásokat külső forrásból szerezzék-e be. A Hatóság kéti, hogy e cél összhangban van a HÉA – amely fogyasztási adó – rendszerének természetével és logikájával. A Hatóság előzetes véleménye szerint a HÉA-visszatérítés nem képezte az 1970-ben létrehozott HÉA-rendszer részét, hanem az egy később – a HÉA-rendszer által okozott néhány torzulás kiigazítása érdekében – bevezetett különálló intézkedés.

A Hatóság kiemelte, hogy a HÉA-visszatérítés, miközben mérsékelte az önkormányzati beszerzésekben felmerülő torzulásokat, az ugyanazon gazdasági tevékenységeket végző, a HÉA alkalmazása alól mentesített ágazatokban működő vállalkozások közötti versenyben torzulást eredményezett.

A Hatóság emlékeztetett arra, hogy elvben a HÉA-visszatérítési rendszer kedvezményezettjei számára a rendszer feltételei alapján attól függetlenül visszatérítik az előzetesen felszámított HÉA-t, hogy az ezen ágazatokban működő gazdasági szereplők számára nyújtott támogatás hatással volna a kereskedelemre. A HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó egyes ágazatok részben vagy teljesen nyitottak az EGT-beli versenyre. Az ezen ágazatokban működő vállalkozásoknak nyújtott támogatás tehát képes befolyásolni az EGT-megállapodás szerződő felei közötti

kereskedelmet. A Hatóságnak magát a rendszert mint olyat kellett megvizsgálnia, nem pedig az egyes ágazatokra való alkalmazását. A joggyakorlatra alapozva a Hatóság előzetes következtetése az volt, hogy a HÉA-visszatérítési törvény, mint általános nemzeti rendszer, befolyásolni tudja a szerződő felek közötti kereskedelmet.

Végezetül a Hatóság kételeyeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az előzetesen felszámított adó visszatérítése összeegyeztethetőnek tekinthető-e az EGT-megállapodásban szereplő állami támogatási szabályokkal, az említett megállapodás 61. cikkének (2) és (3) bekezdésében foglalt bármely kivétel alkalmazását követve. Bár bizonyos esetekben a támogatás összeegyeztethetőnek tekinthető az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdésében előírt eltérések szerint, a Hatóság azon az előzetes véleményen volt, hogy e rendelkezés nem igazolja, hogy a HÉA-visszatérítési törvény, mint rendszer, összeegyeztethető.

4. A norvég hatóságok észrevételei

A norvég hatóságok 2006. szeptember 18-án kelt levelükben (eseményszám: 388922) nyújtották be észrevételeiket a Hatóság hivatalos vizsgálati eljárás megnyitásáról szóló határozatát illetően. Az észrevételek három szakaszra oszlanak:

4.1. A HÉA-visszatérítés rendszerének kerete

A norvég hatóságok magyarázata szerint a HÉA általános adó, amely elvben valamennyi olyan kereskedelmi tevékenységre alkalmazandó, amelyek ártermelést és -értékesítést, valamint szolgáltatásnyújtást foglalnak magukban. A kiadásokkal kapcsolatban felmerülő HÉA csak akkor igényelhető vissza, ha az adófizető HÉA-köteles szolgáltatásokat nyújt. A jelenlegi HÉA-szabályok szerint az önkormányzati ágazatban végzett tevékenységek nagy része nem HÉA-köteles:

„Az önkormányzat keretében végzett tevékenység általában nem tartoznak a HÉA-rendszer hatálya alá. Az olyan alapvető önkormányzati tevékenységek, mint például az egészségügyi szolgáltatások, az oktatási és szociális szolgáltatások nem HÉA-kötelesek. Azok a gazdasági tevékenységek, amelyeket az önkormányzatok mint »hatóságok« végeznek, nem tartoznak a HÉA hatálya alá. Tehát az önkormányzatok esetében a mentességet élvező vagy nem adóköteles tevékenységek kapcsán felmerülő HÉA nem visszatéríthető költség. »rejtett HÉA-költségnek« nevezhető. E jelenséget a HÉA-rendszer anomáliájának is tekinthetjük. Mivel a HÉA-rendszert elméletileg a semlegesség elve vezérli, az önkormányzatok HÉA szempontjából történő kezelése torzíthatja a versenyt. Mivel az önkormányzatok nem igényelhetik vissza a magánszektor által nyújtott szolgáltatásokért fizetett előzetesen felszámított HÉA-t, a hatóságok esetleg a HÉA-köteles szolgáltatásokat saját erőből oldják meg ahelyett, hogy a magánszektorral kötnének szerződést.»

A norvég hatóságok állítása szerint azáltal, hogy az önkormányzatoknak valamennyi árura és szolgáltatásra előzetesen felszámított adót visszatérítik, az általános HÉA-visszatérítési rendszer célja egyenlő feltételeket teremteni az önellátás és a tevékenységkihelyezés között.

„A HÉA a továbbiakban nem játszik szerepet, amikor az önkormányzati hatóságok közül választanak, hogy a szolgáltatásokat »házon belül« oldják meg, vagy magánszektorbeli szolgáltatóktól vásárolják a HÉA-köteles szolgáltatásokat. [...] A semlegesség tekinthető tehát a HÉA-visszatérítési rendszer célkitűzéseinek.”

A norvég hatóságok hangsúlyozták a vizsgálat előzetes szakaszában már kifejtett álláspontjukat, miszerint a HÉA-visszatérítési rendszer nem minősül támogatási intézkedésnek azon vállalkozások esetében, amelyek a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikkének hatálya alá esnek. Ezen állítás oka az, hogy amikor 2004-ben bevezették a HÉA-visszatérítési rendszert, az éves költségvetésből az önkormányzatok számára elkülönített előirányzatokat a visszatérített előzetesen felszámított adó feltételezett összegével csökkentették. A HÉA-visszatérítési rendszernek tehát nincs bevételi hatása a kormány számára. A rendszer tehát – az önkormányzatoknak nyújtott költségek kiegyenlítése/-visszatérítése révén – önfinanszírozó rendszerként jellemezhető.

4.2. Állami támogatás az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében

A 2006. szeptember 18-án kelt levelükben a norvég hatóságok a következő okok miatt kifejezték egyet nem értésüket azzal kapcsolatban, hogy a Hatóság értékelése szerint a HÉA-visszatérítési rendszer állami támogatásnak minősül:

Gazdasági előny

A Norvég hatóságok meggyőződése szerint nem helyes a HÉA-visszatérítést olyan „előnyként” értékelni, amely a vállalkozásokat mentesíti a rendszerint a költségvetésükből fedezett terhek alól. Semmilyen tényleges gazdasági segítséget nem nyújtanak, mivel az önkormányzatok a HÉA-visszatérítési rendszert maguk finanszírozzák az általános támogatások csökkentése révén. A HÉA-visszatérítési rendszer nem foglal magában semmilyen adócsökkentést vagy adóhalasztást. A norvég hatóságok szerint ebből következik, hogy helytelen összehasonlítani a HÉA-visszatérítési rendszert azokkal az intézkedésekkel, amelyek a kedvezményezett adóterhének valós csökkentését foglalják magukban.

Szelektivitás

A HÉA-visszatérítési törvény hatályát egyértelműen meghatározza, hogy a vásárlásokra előzetesen felszámított adó csak a törvény 2. cikkének hatálya alá tartozó jogi személyeknek téríthető vissza.

A szelektív adóintézkedést azonban indokolhatja a szóban forgó adórendszer természete vagy általános szisztematikája. A norvég hatóságok úgy vélik, hogy a Hatóság azáltal, hogy a HÉA-visszatérítés esetében úgy ítélte meg, hogy az nem képezi a HÉA-rendszer részét, elutasította a norvég hatóságok azon érvét, amely szerint a HÉA-visszatérítést a HÉA-rendszer természetével és logikájával összeegyeztethetőnek lehet tekinteni. E megközelítés ellen a norvég hatóságok a Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának 17B.3.1. pontjára és az azt követő

bekezdésekre hivatkozva tiltakoztak, amelyek a megkülönböztető intézkedések különböző aspektusaival foglalkoznak. A norvég hatóságok úgy ítélték meg, hogy a kérdéses adórendszer természete, illetve általános szisztematikája indokolja a HÉA visszatérítést, és a Hatóság állami támogatásokról szóló iránymutatásának 17B.3.4. pontjára („Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok alkalmazása a közvetlen vállalati adóztatással kapcsolatos intézkedésekre”) hivatkozta. Az alapelv szerint a HÉA-rendszernek semlegesnek és megkülönböztetéstől mentesnek kell lennie. A norvég hatóságok véleménye szerint a semlegességet tehát a HÉA-rendszer elválaszthatatlan részének tekinthető. A semlegesség, amely a HÉA-rendszer eleme, egyúttal a HÉA-visszatérítési program célkitűzése is. A norvég hatóságok tehát úgy hiszik, hogy a HÉA-visszatérítést a HÉA-rendszer természetével és logikájával összeegyeztethetőnek lehet tekinteni.

Ezen felül a norvég hatóságok megjegyezték, hogy amennyiben a HÉA-visszatérítési rendszert fokozatosan meg kellene szüntetni, ismét fellépne a verseny HÉA-rendszer által okozott torzulása. „Ha az önkormányzatok nem igényelhetnék vissza az előzetesen felszámított HÉA-t, az befolyásolná az önkormányzatok választását aközül, hogy a szolgáltatásokat »házon belüli« oldják meg, vagy magánszektorbeli szolgáltatóktól vásárolják a HÉA-köteles szolgáltatásokat.”

A norvég hatóságok rámutattak, hogy a verseny HÉA-rendszer által okozott torzulásának mérsékelése érdekében az úgynevezett Rattsø bizottság számos intézkedési lehetőséget vizsgált meg, mielőtt úgy határozott volna, hogy a HÉA-visszatérítési rendszer a legmegfelelőbb ⁽¹⁾. A bizottság által vizsgált lehetséges intézkedések egyike szerint kibővítendő az önkormányzatok joga az előzetesen felszámított HÉA levonása tekintetében. Egy másik lehetőség volna általános HÉA-kötelezettség alá vonni az önkormányzatokat. A Rattsø bizottság azért nem döntött amellett, hogy az önkormányzatok jogát az előzetesen felszámított HÉA levonását illetően kibővítsék, mivel ez az intézkedés törést jelentene a HÉA mint általános adó tekintetében. Figyelembe vették azt is, hogy ez az intézkedés más csoportok részéről nyomást eredményezne. A Rattsø bizottság az önkormányzatok általános HÉA-kötelezettség alá vonását is elvetette. Egyéb tényezők mellett a bizottság arra is rámutatott, hogy – mivel sok önkormányzati szolgáltatást ingyenesen végeznek – nincs számítási alapja a HÉA-nak.

„Az önkormányzatok jogának az előzetesen felszámított HÉA levonása tekintetében való kibővítése, illetve az önkormányzatok általános HÉA-kötelezettség alá vonása a HÉA-rendszer keretében megoldás lehet. Ezen intézkedések motivációja – hogy a HÉA-rendszer okozta versenytorzulásokat mérsékeljük – azonban megegyezik a HÉA-visszatérítési rendszerével. Ezen felül gazdasági értelemben nincs különbség a visszatérítési rendszer és a önkormányzatok jogának az előzetesen felszámított adó levonása tekintetében való kibővítése között. A minisztérium tehát úgy véli, hogy önmagában a HÉA-visszatérítési rendszer kialakításának nincsenek következményei.”

⁽¹⁾ Norges Offentlige Utredninger (NOU) 2003: 3, Merverdiavgiften og kommunene, Konkurransesvidninger mellom kommuner og private (a továbbiakban: a Rattsø jelentés).

A kereskedelemre gyakorolt hatás

A norvég hatóságok bírálták a Hatóság értékelését a „kereskedelemre gyakorolt hatás” kritériumát illetően.

„A HÉA-visszatérítési rendszer révén az önkormányzatoknak elsősorban a kötelező tevékenységeikkel kapcsolatos áruk és szolgáltatások vásárlására előzetesen felszámított adót térítik vissza. Az önkormányzatokat törvény kötelezi bizonyos szolgáltatások nyújtására. Ez az eset áll fenn különösen az oktatási, az egészségügyi és a szociális területeken. Az egészségügy terén például az önkormányzatok többek között biztosítaniuk kell általános orvosi szolgáltatásokat, betegápolási szolgáltatásokat, szülésznői szolgáltatásokat és gondozóotthoni szolgáltatásokat. A szociális ágazatban az önkormányzatoknak gyakorlati és gazdasági támogatást kell nyújtaniuk a rászorulóknak részére, pl. szociális lakásokat kell biztosítaniuk.”

„A HÉA-visszatérítési törvény 2. és 3. cikke alapján a HÉA visszatéríthető azon önkormányzatok számára is, amelyek nem kötelező tevékenységeket folytatnak. A megyei önkormányzati szakiskolák által végzett speciális oktatáson kívül a minisztérium azonban nem ismer a HÉA-rendszer hatályán kívül eső egyetlen olyan területet sem, amely esetében felmerülne a kérdés, hogy a HÉA-visszatérítés kedvezményezettjei más EGT-beli vállalkozásokkal versenyezve folytatják-e tevékenységeiket.”

A norvég hatóságok úgy hiszik, hogy a HÉA-törvény alkalmazása alól mentesített ágazatokban nagyon kevés olyan vállalkozás nyújt szolgáltatást a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó norvég vállalkozásokkal versenyezve, amely a környező európai országokban rendelkezik székhellyel. Ezen felül az olyan körülmények, mint a szolgáltatásnyújtó székhelytől való földrajzi távolság, a nyelvi nehézségek, valamint a kulturális kötődések egyéb formái meghatározóak a szolgáltatásnyújtó kiválasztása során.

A norvég hatóságok úgy ítélték meg, hogy a HÉA-visszatérítési rendszernek az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kritériumok szerinti valós értékelésének elvégzése érdekében fontos, hogy a nem HÉA-köteles ágazatokban rendkívül csekély a norvég vállalkozások és az EGT-beli más vállalkozások között folyó verseny.

A norvég hatóságok tehát úgy vélik, hogy a nem HÉA-köteles ágazatokban működő vállalkozások számára nyújtott HÉA-visszatérítés nem képes befolyásolni az EGT-megállapodás szerződő felei közötti kereskedelmet.

4.3. Általános megjegyzések

A norvég hatóságok számos olyan uniós tagállamra hivatkoztak, amelyek az önkormányzatok esetében bevezették a nem adóköteles vagy adómentes tevékenységekre vonatkozó HÉA-költségek visszatérítésének rendszerét. Svédországban, Dániában, Finnországban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban különféle – az önkormányzatok számára HÉA-visszatérítést biztosító –

rendszereket vezettek be annak érdekében, hogy az önkormányzatok lehetőleg semlegesesen dönthessenek afelől, hogy a közszolgáltatásokat a közszférán belül, vagy a magánszektorból szerzik-e be. Különféle, nagyjából hasonló jellegű HÉA-visszatérítési rendszereket hoztak létre Franciaországban, Luxemburgban, Ausztriában és Portugáliában is.

Ezen kívül a norvég hatóságok Bolkestein urat, korábbi versenypolitikai biztost is idézték. A 2000. február 1-jén kelt levélben, amelyet Michel Hansenne-nek (Belgium) címzett – aki az Európai Parlamentnek intézett kérdést azzal kapcsolatban, hogy az Egyesült Királyság HÉA-visszatérítési rendszere összeegyeztető-e a hatodik HÉA-irányelvvel – Bolkestein biztos megállapította, hogy a HÉA-visszatérítési rendszer „nem ellentétes a hatodik HÉA-irányelvvel”, mivel „különböző hatóságok közötti, tisztán pénzügyi ügyletet foglal magában, és a hatóságok finanszírozására vonatkozó megfelelő nemzeti politika irányítja”.

Bolkestein úr megjegyzést fűzött „egy lehetséges rendszerhez” is, „amely szerint az ír kormány támogatást nyújtana az ír segélyszervezeteknek az általuk fizetett nem levonható HÉA-val megegyező összegben”. Megállapította, hogy „az állami támogatások odaítélése önmagában nem ellentétes az Európai Unió HÉA-jogszabályával”.

A norvég hatóságok elismerték, hogy a fenti idézetek egyike sem foglalkozik közvetlenül az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal. Véleményük szerint azonban ezekből úgy tűnik, hogy a HÉA-visszatérítési rendszereket nem tekintik ellentétesnek a hatodik HÉA-irányelvvel. Meglátásuk szerint ez azt tükrözi, hogy a HÉA-visszatérítési rendszerek összhangban állnak a HÉA-rendszer természetével és logikájával.

II. ÉRTÉKELÉS

1. Az állami támogatás jelenléte

1.1. Bevezetés

Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„Ha e megállapodás másként nem rendelkezik, összeegyeztethetetlen az e megállapodásban foglaltak érvényesülésével az EK-tagállamok vagy az EFTA-államok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a Szerződő Felek közötti kereskedelmet.”

A Hatóság előzetesen megjegyzést kíván tenni a jelenlegi értékelés hatálya tekintetében. E határozat nem a norvég hatóságok azon határozatával foglalkozik, amely szerint egyes ügyleteket mentesítenek a HÉA-törvény alkalmazásának hatálya alól, hanem csak a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó bizonyos személyek által fizetett előzetesen felszámított adó visszatérítését érinti.

Ezen felül a Hatóság szeretne kiemelni három megjegyzést, amelyek a 225/06/COL sz. határozatában is szerepelnek:

Először, általános szabályként az EFTA-államok adórendszere nem tartozik az EGT-megállapodás hatálya alá. Saját politikája alapján minden egyes EFTA-állam maga alakítja ki és alkalmazza adórendszerét. Egy olyan adóintézkedés alkalmazása azonban, mint például az előzetesen felszámított adó visszatérítése, amelyről a HÉA-visszatérítési törvény 3. cikke rendelkezik, maga után vonhatja, hogy az intézkedés az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének hatálya alá kerüljön. Az ítélezési gyakorlat⁽¹⁾ szerint a 61. cikk nem tesz különbséget az állami beavatkozási intézkedések között azok indítékára vagy céljára tekintettel, hanem kihatásuk szerint határozza meg azokat.

Másodszor az a kérdés, hogy vajon a kérdéses intézkedés állami támogatásnak minősül-e, csak annyiban merül fel, ha gazdasági tevékenységet érint, azaz olyan tevékenységet, amely keretében egy adott piacon árukat és szolgáltatásokat kínálnak⁽²⁾. Egy intézkedés csak akkor minősül állami támogatásnak, ha annak kedvezményezettjei vállalkozások. A versenyszabályok alkalmazásában egy vállalkozás „bármilyen, gazdasági tevékenységet végző jogalany, jogállásától és finanszírozásának módjától függetlenül”⁽³⁾. Bár néhány intézmény, amely előzetesen felszámított adóvisszatérítést kap, nem teljesíti a vállalkozás kritériumait, az a tény, hogy a HÉA-visszatérítési törvény néhány kedvezményezettje vállalkozásnak tekinthető, elegendő alapot szolgáltat arra, hogy a rendszert állami támogatásként értékeljék⁽⁴⁾.

Harmadszor, támogatás nyújtható állami vállalkozásoknak éppúgy, mint magánvállalkozásoknak⁽⁵⁾. Annak érdekében, hogy egy állami vállalkozást állami támogatás kedvezményezettjének tekintsenek, nem szükséges, hogy az az államtól elkülönülő jogalany legyen. Az, hogy egy intézmény a közjog hatálya alá tartozik és nonprofit intézmény, nem szükségszerűen jelenti azt, hogy az állami támogatásra vonatkozó szabályok értelmében nem minősül „vállalkozásnak”⁽⁶⁾.

Negyedszer, a norvég hatóságoknak az Európai Unió belüli létező hasonló rendszerekre vonatkozó általános megjegyzései tekintetében a Hatóság meg kívánja jegyezni, hogy e rendszerek

különbözhetnek a HÉA-visszatérítési törvénytől, valamint azt, hogy a Hatóság tájékoztatta az Európai Bizottságot a norvég hatóságok észrevételeiről. Ezen kívül az esetjog szerint „azt, hogy egy tagállam megsérti a Szerződés szerinti kötelezettségét a 92. cikkben meghatározott tilalommal kapcsolatban, nem igazolhatja az a tény, hogy más tagállamok is elmulasztották e köteleesség teljesítését.”⁽⁷⁾

A következőkben a Hatóság értékeli, vajon a HÉA-visszatérítési törvény mint támogatási rendszer⁽⁸⁾ megfelel-e az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kritériumoknak ahhoz, hogy állami támogatásnak lehessen tekinteni.

1.2. Állami források

Ahhoz, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak lehessen tekinteni, a támogatást állami forrásokból kell nyújtani.

A visszatérítést közvetlenül az állam nyújtja, tehát arra állami források felhasználása révén kerül sor.

A norvég hatóságok érvelése szerint a HÉA-visszatérítési rendszer nem minősül állami támogatási intézkedésnek, mivel önfinanszírozó rendszerrel van szó. Véleményük szerint az önkormányzatok maguk finanszírozzák a HÉA-visszatérítési rendszert az állami támogatásból nekik juttatott általános átutalások csökkentése révén. A HÉA-visszatérítési rendszer 2004-es bevezetésével az éves költségvetésből az önkormányzatok számára elkülönített előirányzatokat a visszatérített előzetesen felszámított adó feltételezett összegével csökkentették.

A Hatóság úgy véli, hogy az állami támogatások tekintetében lényegtelen, hogy csökkentették-e azt a pénzüsszeget, amelyet az önkormányzatok kaptak. Az a fontos, hogy a versenyszabályok értelmében vett vállalkozások kaptak-e az államtól állami forrásból származó pénzügyi támogatást. Amennyiben valamely önkormányzat vállalkozásként tevékenykedik, az állami támogatások szempontjából másképpen kell kezelni, mint a hatóságként tevékenykedő önkormányzatot. A Hatóság következtetéseit nem változtatja meg, hogy a helyi és regionális hatóságoknak átutalt források csökkentése központi szinten ellensúlyozza-e a visszatérítés állami költségeit. Az előzetesen felszámított adó visszatérítését állami költségvetésből finanszírozzák, tehát állami forrásnak minősül.

Ezen felül a Hatóság értelmezése szerint az egyes önkormányzatok esetében az állami források csökkentése nem pontosan felel meg a HÉA-visszatérítésnek, amelyben részesülnek.

⁽¹⁾ E-6/98 sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy ([1999] EFTA bírósági jelentés, 76. o., 34. pont); E-5/04, E-6/04 és E-7/04 sz. *Fesil and Finnjord, PIL és társai, valamint Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* egyesített ügyek ([2005] EFTA bírósági jelentés, 121. o., 76. pont); A 173/73 sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügy (EBHT 1974., 709. o., 13. bekezdés). és C-241/94 *Franciaország kontra Bizottság* ügy (EBHT 1996., I-4551, 20. pont).

⁽²⁾ C-180/98-től C/184/98-ig *Pavlov és társai* egyesített ügyek, EBHT 2000., I-6451, 75. pont.

⁽³⁾ C-41/90 sz. *Höfner és Elser* ügy EBHT 1991., I-1979. o., 21. pont.

⁽⁴⁾ E-2/05 sz. *EFTA Felügyeleti Hatóság kontra Izland* ügy [2005] EFTA bírósági jelentés, 202. o., 24. pont.

⁽⁵⁾ A C-387/92 sz. *Banco Exterior de España* ügy, EBHT 1994., I-877. o. 11. pont.

⁽⁶⁾ C-244/94 sz. *Fédération Française des Sociétés d'Assurance et a.* ügy, EBHT 1995., I-4013. o., 21. pont; és a 78/76 sz. *Steinike & Weinlig* ügy EBHT 1977., 595. o., 1. pont.

⁽⁷⁾ A fenti (24) bekezdésben említett 78/76 sz. *Steinike & Weinlig* ügy, a T-214/95 sz. *Het Vlaamse Gewest kontra Bizottság* ügy, EBHT 1998., II-717. o., 54. pont.

⁽⁸⁾ A Hatóság a 225/06/COL határozat II. Fejezete 2.1. szakaszában úgy értékelte, hogy a HÉA-visszatérítési törvény támogatási rendszert valósít meg. Erre az értékelésre történik hivatkozás.

1.3. Gazdasági előny

Gazdasági előnynek minősül az állam által vagy állami forrásból egy vállalkozásnak nyújtott pénzügyi intézkedés, amely mentesíti a vállalkozást a rendszerint a költségvetéséből fedezett költségek alól⁽¹⁾.

A norvég hatóságok érvelése szerint a HÉA-visszatérítési rendszer nem minősül előnyt biztosítónak, mivel a rendszer sem adócsökkentést, sem adóhalasztást nem foglal magában. A HÉA-visszatérítési rendszer nem okozza a kedvezményezett adóterhének csökkentését.

A Hatóság nem osztja ezt az álláspontot. Véleménye szerint a norvég hatóságok az állami támogatások tekintetében nem tesznek kellőképpen különbséget az állam egyes szférái, azaz ebben az esetben az állam, mint adóhatóság, az önkormányzatok mint állami szervek és az önkormányzati vállalkozások mint különálló alanyok között.

Annak meghatározására, vajon nyújtottak-e gazdasági előnyöket, a Hatóságnak értékelnie kell, hogy az intézkedés mentesíti-e a kedvezményezetteket olyan terhek alól, amelyeket normális esetben működésük során viselnek. Az előzetesen felszámított adó megfizetése működési költség, amely egy vállalkozás rendes gazdasági tevékenysége során végzett vásárlásokhoz kapcsolódik, és amelyet rendszerint maga a vállalkozás fedez. Amennyiben a norvég hatóságok visszatérítik az árúkra és szolgáltatásokra fizetett előzetesen felszámított adót azon vállalkozásoknak, amelyek a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikkének hatálya alá tartoznak, akkor e vállalkozások számára gazdasági előnyt biztosítanak. Előnyben részesülnek, mivel a működési költségeket, amelyeket e vállalkozásoknak kell állniuk, csökkentik a visszatérített előzetesen felszámított adó összegével.

A HÉA-visszatérítési törvény tehát magában foglalja gazdasági előny nyújtását a rendszer kedvezményezettjeinek.

1.4. Szelektivitás

Ahhoz továbbá, hogy egy támogatási intézkedés az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősüljön, szelektívnek kell lennie olyan értelemben, hogy „bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését” előnyben részesíti.

A 225/06/COL számú határozatában a Hatóság úgy ítélte meg, hogy a HÉA-visszatérítési törvény lényegét tekintve szelektív intézkedés. A HÉA-visszatérítési törvény hatályát egyértelműen meghatározza, hogy a vásárlásokra előzetesen felszámított adó csak a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikkének hatálya alá tartozó adóalanyoknak téríthető vissza. A HÉA-visszatérítési törvény

⁽¹⁾ A fentiekben említett E-5/04, E-6/04 és E-7/04. sz. *Fesil and Finnjord, PIL és társai, valamint Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* egyesített ügyek, 76., 78–79. bekezdés; A C-301/87. sz. *Franciaország kontra Bizottság* ügy, EBHT 1990., I-307. o., 41. bekezdés.

alapján azon vállalkozásoknak nyújtott előny, amelyek részére az előzetesen felszámított adót visszatérítették, magában foglalja azon kötelezettség alóli mentességet, amely az áruk és szolgáltatások valamennyi vásárlójára alkalmazandó általános HÉA-rendszerből adódik.

A Bíróság joggyakorlata megállapította, hogy a különleges adóintézkedéseket mindazonáltal igazolhatja az adórendszer belső logikája, amennyiben ezek összhangban állnak egymással⁽²⁾. Bármely olyan intézkedés, amely egy konkrét ágazatban működő vállalkozásokat részben vagy teljesen mentesíteni kíván az általános rendszer szokásos alkalmazásából adódó terhek alól, állami támogatásnak minősül, amennyiben e kivételt nem indokolja az általános rendszer természete vagy logikája⁽³⁾.

A Hatóság értékeli, hogy a HÉA-visszatérítési törvény 3. cikke szerint visszatérített előzetesen felszámított adó megfelel-e a HÉA-rendszer logikájának. Ezen értékelés céljából a Hatóságnak mérlegelnie kell, hogy az előzetesen felszámított adó visszatérítése megfelel-e a HÉA-rendszer célkitűzéseinek, vagy más, a HÉA-rendszerben nem szereplő célkitűzéseket próbál megvalósítani.

A HÉA-rendszer elsődleges célja az, hogy megadóztasson bizonyos árukat és szolgáltatásokat. A HÉA az áruk és szolgáltatások fogyasztására felszámított közvetett adó. Szabályként a HÉA-t a szállítási lánc minden szakaszában, valamint az áruk és szolgáltatások külföldről történő importálására is kiszabják. A végső fogyasztó a HÉA-t a vásárlói ár részeként fizeti meg, és nem jogosult az előzetesen felszámított adó levonására.

Bár elvben az áruk és szolgáltatások valamennyi értékesítése HÉA-köteles, néhány ügylet mentesíthető (és ennek következményeként az előzetesen felszámított adó ez esetekben nem írható jóvá), ami azt jelenti, hogy az ilyen szolgáltatások nem adókötelesek.

A norvég HÉA-törvény I. fejezetének 5., 5a. és 5b. cikke mentesíti az olyan szolgáltatásokat, mint például ingatlan értékesítése vagy bérbe adása, egészségügyi és azzal kapcsolatos szolgáltatások, szociális, oktatási, pénzügyi szolgáltatások stb. Ezen áruk vagy szolgáltatások nyújtóit a HÉA szempontjából végső fogyasztóként kezelik, mivel anélkül kell kifizetniük az előzetesen felszámított adót, hogy lehetőségük lenne felszámított adót kiszámlázni értékesítéseik során. A rendszer logikájából adódik, hogy az áruk és szolgáltatások HÉA alól mentesített nyújtóinak, valamint a végső fogyasztóknak nincs lehetőségük arra, hogy az előzetesen felszámított adót levonhassák.

⁽²⁾ A fentiekben említett E-6/98. sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy, 38. pont; az E-5/04, E-6/04 és E-7/04. sz. *Fesil and Finnjord, PIL és társai, valamint Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* egyesített ügyek, 84–85. bekezdés; T-127/99., T-129/99. és T-148/99. sz. *Territorio Histórico de Alava et a kontra Bizottság* ügy, EBHT 2002., II-1275. o., 163. pont, a C-143/99. sz. *Adria-Wien Pipeline* ügy, EBHT 2001., I-8365. o., 42. pont; a T-308/00. sz. *Salzgitter kontra Bizottság* ügy, EBHT 2004., II-1933. o., 42. pont, a C-172/03. sz. *Wolfgang Heiser* ügy, EBHT 2005., I-1627. o., 43. pont.

⁽³⁾ E-6/98 sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy [1999] EFTA bírósági jelentés, 76. o., 38. pont; az E-5/04, E-6/04 és E-7/04. sz. *Fesil and Finnjord, PIL és társai, valamint Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* egyesített ügyek, 76–89. pont; a 173/73. sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügy, EBHT 1974., 709.o, 16. pont.

A HÉA-rendszer e logikus következménye azonban egy másik szinten torzulást eredményezett, amelyet a norvég hatóságok a HÉA-visszatérítési törvény bevezetésével próbáltak ellenpontozni. Ebből következik, hogy a HÉA-visszatérítési törvény logikája ellensúlyozni kívánja a HÉA rendszer logikus következményeit, amelyek bizonyos szolgáltatások adómentesítéséből adódnak. A HÉA-visszatérítési törvény logikája tehát az, hogy ne szabjanak ki adót a végső fogyasztóra, mint az általános HÉA-rendszerben, hanem mentesítsék a végső fogyasztók bizonyos csoportját annak érdekében, hogy a HÉA-köteles ügyletek „házon belül”, illetve külső forrásokból történő megoldása közötti verseny torzulását megelőzzék.

A norvég hatóságok magyarázata szerint a HÉA-visszatérítési törvény 1. cikke értelmében az előzetesen felszámított adó visszatérítésének célja az volt, hogy egyenlő feltételeket biztosítson az önellátás és a tevékenység-kihelyezés számára a HÉA-köteles áruk és szolgáltatások vonatkozásában.

A Hatóság úgy ítéli meg, hogy a megfizetett előzetesen felszámított adó visszatérítését, amennyiben arra nem a HÉA-rendszerben meghatározott okok miatt kerül sor, nem indokolja a HÉA-rendszert elsődlegesen inspiráló célkitűzés, vagyis hogy egy adott tevékenységre adót vessenek ki. Bár dicséretes a norvég hatóságok célkitűzése, hogy a közintézmények esetében egyenlő feltételeket biztosítsanak az önellátás és a tevékenység-kihelyezés számára a HÉA-köteles áruk és szolgáltatások vonatkozásában, azonban csak nehezen tekinthető a HÉA-rendszer természetével és logikájával összeegyeztethetőnek. Ebben a tekintetben a Hatóság különösen a *Heiser* ⁽¹⁾ ügy joggyakorlatára hivatkozik, amely szerint az a pusztán tény, hogy az intézkedés célja dicséretes, még nem elégséges ahhoz, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében ne tekintsek állami támogatásnak. Az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése nem tesz különbséget az állami beavatkozási intézkedések között azok indítékára vagy céljára tekintettel, hanem kihatásuk szerint határozza meg azokat ⁽²⁾.

A Hatóság nem hagyja figyelmen kívül, hogy a norvég hatóságoknak a HÉA-visszatérítési törvény bevezetésével megvalósítani kívánt célja az volt, hogy a közigazgatásban semlegességet alakítsanak ki a HÉA-köteles áruk és szolgáltatások beszerzése terén. E semlegesség nem tévesztendő össze azzal a semlegességgel, amely a HÉA-rendszer része.

Mivel a célkitűzés, hogy a közintézmények esetében egyenlő feltételeket biztosítsanak az önellátás és a tevékenység-kihelyezés számára az áruk és szolgáltatások vonatkozásában, nincs összhangban a HÉA-rendszer logikájával, az csak a szóban forgó intézkedés összeegyeztethetőségének értékelése során vehető figyelembe.

E fent említett okok miatt a hatóság következtetése az, hogy a HÉA-visszatérítést a HÉA-rendszer természete és logikája nem indokolja. Szelektív intézkedésről van tehát szó.

⁽¹⁾ A fent említett C-172/03. sz. *Wolfgang Heiser* ügy.

⁽²⁾ C-159/01. sz. *Hollandia kontra Bizottság* ügy, EBHT 2004., I-4461. o., 51. pont.

1.5. A verseny torzulása

Azok az intézkedések tartoznak az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése alá, amelyek torzítják a versenyt vagy annak torzulásával fenyegetnek.

Csupán a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikke alá tartozó állami és magánszervezetek részére téríthető vissza az előzetesen felszámított adó. Ennek folytán ha ezen szervezetek a HÉA alkalmazása alól mentesülő szolgáltatások nyújtása során olyan vállalkozásokkal állnak versenyben, amelyek nem tartoznak a HÉA-visszatérítési törvény 2. cikke alá, ez utóbbiaknak magasabb beszerzési költségekkel kell számolniuk, holott hasonló szolgáltatásokat nyújtanak. Bár az előzetesen felszámított adó visszatérítésének célja az, hogy a verseny önkormányzati beszerzésekkel kapcsolatos torzulását enyhítse, az a gazdasági tevékenységet folytató közintézmények és a HÉA alkalmazása alól mentesülő ágazatokban ugyanazon gazdasági tevékenységet végző magánvállalkozások közötti versenyhelyzet torzulását idézte elő. Következésképpen az állami beavatkozás miatt a magánszolgáltatók által kínált, egyébként minden más szempontból hasonló termékek többé kerülnének. Tehát a verseny torzul. Azokon a területeken, ahol az állami és a magánszolgáltatók egyaránt részesülnek visszatérítésben, a támogatás még mindig versenytorzulással fenyegetne a helyi szolgáltatók és az ugyanazon piacon tevékenykedő más EGT-országbeli gazdasági szereplők között.

Ezért a HÉA alkalmazása alól mentesülő, javak előállítását végző vagy szolgáltatásokat nyújtó vállalkozásoknak nyújtott visszatérítés tekintetében a Hatóság véleménye szerint fennáll a versenyhelyzet torzulása a vállalkozások között.

1.6. A kereskedelemre gyakorolt hatás

Valamely állami támogatás csak annyiban tartozik az EGT-megállapodás 61. cikke (1) bekezdésének hatálya alá, amennyiben annak kihatása van az EGT-megállapodás szerződő felei közötti kereskedelemre.

A Hatóság 225/06/COL. sz. határozatára tett észrevételeikben a norvég hatóságok vitatták a Hatóság értékelését a kereskedelemre gyakorolt hatás kritériumával kapcsolatban, mivel az – szerintük – nem a helyzet méltányos megítélésén alapul. Véleményük szerint a HÉA-visszatérítési rendszer révén az önkormányzatok elsősorban a kötelező tevékenységeik céljára vásárolt áruk és szolgáltatások után kapják vissza az előzetesen felszámított adót. Az önkormányzatok által esetlegesen végzett nem kötelező tevékenységek vonatkozásában a norvég hatóságok nem találtak a HÉA alkalmazása alól mentesülő egyetlen olyan területet sem, ahol a HÉA-visszatérítés kedvezményezettjei az üzleti tevékenységük folytatása során versenyhelyzetben lennének más EGT-n belüli vállalkozásokkal, leszámítva a panaszos által hivatkozott speciális iskolatípust. A norvég hatóságok úgy vélik, hogy rendkívül csekély azon szomszédos európai országokban honos vállalkozások száma, amelyek a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartozó norvég vállalkozásokkal versenyhelyzetben lennének.

A Hatóság újfent megerősíti a 225/06/COL számú határozatában a kereskedelemre gyakorolt hatás vonatkozásában kifejezett álláspontját. A Hatóság feladata annak megvizsgálása, hogy egy adott támogatási rendszer alkalmas lehet-e az EGT-n belüli kereskedelem hátrányos befolyásolására, nem pedig a rendszer valós hatását kell meghatározni⁽¹⁾. Elviekben a HÉA-visszatérítési rendszer alá tartozó valamennyi kedvezményezett részesülhet az előzetesen felszámított adó visszatérítésében a rendszer feltételei szerint, függetlenül attól, hogy egy adott gazdasági szereplő számára nyújtott támogatás hatást gyakorolhat-e a kereskedelemre. Az EB ítélkezési gyakorlata értelmében: „támogatási rendszer esetén a Bizottság a kérdéses rendszer általános jellemzőinek vizsgálatára szorítkozhat, anélkül, hogy szükséges lenne minden egyes olyan eset vizsgálata, amelyre a rendszer alkalmazandó”⁽²⁾. Az EFTA-Bíróság is jóváhagyta ezen értelmezést⁽³⁾.

A kereskedelemre gyakorolt hatás kritériumának hagyományos értelmezése szerint egy intézkedés rendszerint állami támogatásnak minősül, ha az képes befolyásolni az EGT-államok közötti kereskedelmet⁽⁴⁾. Bármennyire is helytálló a norvég hatóságok becslése, miszerint igen csekély számú EGT-ország-beli vállalkozás áll versenyhelyzetben a HÉA visszatérítési törvény kedvezményezettjeivel, mégis fennáll annak lehetősége, hogy a támogatási intézkedés hátrányosan befolyásolja a kereskedelmet, tekintettel arra, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében sem a kedvezményezettek száma, sem a versenytársak száma nem számít a kereskedelemre gyakorolt hatás kritériuma lényeges elemének⁽⁵⁾.

Az állami támogatás vállalkozásnak történő nyújtása a belső készlet fenntartásához vagy növeléséhez vezethet, ami azzal a következménnyel jár, hogy a többi vállalkozás számára csökken az érintett EGT-országok piacára való behatolás lehetősége⁽⁶⁾. A támogatás jellege ezért nem függ a nyújtott szolgáltatások helyi

vagy regionális jellegétől vagy az érintett tevékenységi terület méretétől⁽⁷⁾.

Nincsen küszöb vagy százalékos arány, amely alatt úgy lehetne tekinteni, hogy nem érintett a szerződő felek közötti kereskedelem⁽⁸⁾. Éppen ellenkezőleg, az ítélkezési gyakorlat szerint⁽⁹⁾, ha az állami forrásokból nyújtott pénzügyi támogatás megerősíti egy vállalkozás helyzetét más, az EGT-n belüli kereskedelemben versenyző vállalkozásokéhoz képest, az utóbbiakat a támogatás által érintett vállalkozásoknak kell tekinteni.

A HÉA-törvény I. fejezetének 5. és 5a. cikke mentesít bizonyos ügyleteket a HÉA-törvény alkalmazása alól. Továbbá ugyanezen törvény 5b. cikke előírja, hogy bizonyos szolgáltatások nyújtása – többek között az egészségügyi és az egészséggel kapcsolatos szolgáltatások, a szociális, az oktatási, a pénzügyi szolgáltatások, a színházi-, opera-, balett-, mozi- és cirkuszi előadások, illetve a képtárak és múzeumok kiállításai látogatására való jogosultság formájában nyújtott szolgáltatások, a lottójáték-szolgáltatások, az iskolai és diákétkezdékben való étkeztetési szolgáltatások, stb. – nem tartozik a törvény hatálya alá. Tehát mindezen szolgáltatások mentesülnek a HÉA alkalmazása alól, de elvileg a HÉA-visszatérítési törvény hatálya alá tartoznak⁽¹⁰⁾. Fenti ágazatok közül némelyik – így például a pénzügyi szolgáltatások, az iskolai és diákétkezdékben való étkeztetéssel kapcsolatos szolgáltatások, egyes fogászati szolgáltatások, díjazás ellenében nyújtott bizonyos oktatási szolgáltatások, egyes moziszerződések – részlegesen vagy teljesen nyitott az EGT-szintű verseny előtt. A verseny előtt megnyitott ágazatokban tevékenykedő vállalkozásoknak nyújtott támogatás tehát befolyásolhatja az EGT-megállapodás szerződő felei közötti kereskedelmet.

Fenti okokból és figyelemmel a Bíróság joggyakorlatára, a Hatóság úgy véli, hogy a HÉA-visszatérítési törvény egy olyan általános nemzeti visszatérítési rendszer, amely képes az EGT-megállapodás szerződő felei közötti kereskedelem befolyásolására.

1.7. Következtetések

Fentiek miatt a Hatóság azt a következtetést vonja le, hogy a HÉA-visszatérítési törvény az EGT-megállapodás 61. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatási rendszernek minősül.

⁽¹⁾ C-298/00. P sz. *Olaszország kontra Bizottság* EBHT 2004., I-4087. o., 49. pont, és C-372/97. sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügy, EBHT 2004., I-3679. o., 44. pont.

⁽²⁾ T-171/02. sz. *Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság* ügy, EBHT 2005., II-2123. o., 102. pont; 248/84. sz. *Németország kontra Bizottság* ügy, EBHT 1987., 4013. o., 18. pont; A C-75/75. sz. *Belgium kontra Bizottság* ügy, EBHT 1999., I-3671. o. 48. pont és C-278/00. sz. *Görögország kontra Bizottság* EBHT, 2004., I-3997. o., 24. pont.

⁽³⁾ Fent idézett E-6/98. sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy, 57. pont, és E-2/05 sz. *EFTA Felügyeleti hatóság kontra Izland* ügy, EFTA-Bírósági jelentés [2005], 202. o., 24. pont.

⁽⁴⁾ T-298/97-T-312/97. sz. többek között *Alzetta a.o. kontra Bizottság* egyesített ügyek, EBHT 2000., II-2319. o., 76–78. pont.

⁽⁵⁾ C-71/04. sz. *Administración del Estado kontra Xunta de Galicia* ügy, EBHT 2005., I-7419. o., 41. pont; C-280/00. sz. *Altmark Trans* ügy, EBHT 2003., I-7747. o., 81. pont; C-34/01-től C-38/01-ig *Enirisorse* egyesített ügyek, EBHT 2003., I-14243. o., 28. pont; C-142/87. sz. *Belgium kontra Bizottság* („*Tubemeuse*”) ügy, EBHT 1990., I-959. o., 43. pont; C-278/92-től C/280/92-ig *Spanyolország kontra Bizottság* egyesített ügyek, EBHT 1994., I-4103. o., 42. pont.

⁽⁶⁾ Fent idézett E-6/98. sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy, 59. pont; C-303/88 sz. *Olaszország kontra Bizottság* ügy, EBHT 1991., I-1433. o., 27. pont; C-278/92-től C-280/92-ig *Spanyolország kontra Bizottság* egyesített ügyek, EBHT 1994., I-4103. o., 40. pont; fent idézett C-280/00 sz. *Altmark Trans* ügy, 78. pont.

⁽⁷⁾ Fent említett C-280/00. sz. *Altmark Trans* ügy, 77. pont; C-172/03. sz. *Wolfgang Heiser* ügy EBHT, 2005., I-1627. o., 33. pont; C-71/04. sz. *Administración del Estado kontra Xunta de Galicia* ügy, EBHT 2005., I-7419. o., 40. pont.

⁽⁸⁾ C-280/00 sz. *Altmark Trans* ügy, EBHT 2003., I-7747. o., 81. pont; C-172/03 sz. *Wolfgang Heiser* ügy EBHT, 2005., I-1627. o., 32. pont.

⁽⁹⁾ Fent idézett E-6/98. sz. *Norvégia kontra EFTA Felügyeleti Hatóság* ügy, 59. pont; 730/79. sz. *Philip Morris kontra Bizottság* ügy EBHT, 1980., 2671. o., 11. pont.

⁽¹⁰⁾ A HÉA-visszatérítési törvény 4. cikke a visszatérítési lehetőséget illetően bizonyos korlátozást vezet be.

2. Eljárási követelmények

A Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikke (3) bekezdésének értelmében „az EFTA Felügyeleti Hatóságot bármilyen tervezett támogatásnyújtásról vagy valamely támogatás módosításáról kellő időben tájékoztatni kell ahhoz, hogy az észrevételeit megtehesse (...). Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett állam a tervezett intézkedéseket nem hajtja végre.”

A norvég hatóságok nem értesítették a Hatóságot a HÉA-visszatérítési törvényről, mielőtt azt hatályba helyezték volna. A Hatóság tehát arra a következtetésre jut, hogy a norvég hatóságok nem tartották be a Felügyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (3) bekezdése szerinti kötelezettségeiket.

3. A támogatás összeegyeztethetősége

A Hatóságnak az a véleménye, hogy az EGT-megállapodás 61. cikkének (2) bekezdésében említett eltérések egyike sem alkalmazható jelen esetben.

Ami az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének alkalmazását illeti, az előzetesen felszámított adó visszatérítését nem lehet az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdése a) pontjának keretén belül értelmezni, mivel egyik norvég régió sem felel meg az intézkedés által előírt kirívóan alacsony életszínvonal vagy súlyos alulfoglalkoztatottság előfeltételének. E visszatérítés nem mozdítja elő valamely közös európai érdeket szolgáló fontos projekt megvalósítását, illetve nem szünteti meg egy állam gazdaságában bekövetkezett komoly zavart, ahogy azt az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének b) pontja az összeegyeztethetőséghez előírja.

Az EGT-megállapodás 61. cikke (3) bekezdésének c) pontját illetően a támogatást akkor lehetne az EGT-megállapodással összeegyeztethetőnek tekinteni, ha az elősegítené bizonyos gazdasági tevékenységek vagy bizonyos gazdasági területek fejlesztését anélkül, hogy a kereskedelmi feltételeket a közös érdek rovására, azzal ellentétes irányban befolyásolná. Úgy tűnik, az adott támogatási rendszer nem szolgálja bizonyos gazdasági tevékenységek vagy területek fejlesztését, azonban – a norvég hatóságok állítása szerint – hozzájárul azon célkitűzés eléréséhez, amely egyenlő feltételek biztosítására törekszik a HÉA-köteles áruk és szolgáltatások önkormányzatok általi „házon belüli” forrásból történő beszerzése, illetve a szolgáltatások kihelyezése esetén.

A Hatóság véleménye szerint egy vállalkozás működési költségeinek – például az előzetesen felszámított adónak – a csökkentése működési támogatásnak minősül. Az ilyen típusú támogatás alapvetően tilos. Következésképpen a Hatóság úgy véli, hogy a HÉA-visszatérítési törvény támogatási rendszernek minősül, amely a jelenlegi formájában nem tekinthető összeegyeztethetőnek az EGT-megállapodás állami támogatásokra vonatkozó előírásaival.

Mindazonáltal a Hatóság emlékeztet rá, hogy – amint az fentebb említésre került – annak kérdése, hogy a szóban forgó intézkedés állami támogatásnak tekintendő-e, csak annyiban merül fel, amennyiben az gazdasági tevékenységre irányul, azaz olyan tevékenységre, amely révén termékeket és szolgáltatásokat kínálnak egy adott piacon. Ez a jelen esetben azt jelenti, hogy amennyiben a rendszer kedvezményezettjei olyan közigazgatási

feladatokat látnak el vagy a törvényben előírt olyan kötelezettségeiknek tesznek eleget, amelyek nem minősülnek gazdasági tevékenységnek, az állami támogatás értékelése, ideértve az intézkedés összeegyeztethetőségének értékelését, azokra nem alkalmazandó.

Ezenfelül az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerint az állami támogatásokra vonatkozó előírások nem alkalmazandók az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásokra, amennyiben az előírások alkalmazása a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását akadályozza, és feltéve, hogy a kereskedelmi tevékenység nem sérül a megállapodás szerződő feleinek érdekeivel ellentétesen.

Általában a tagállamok meglehetősen szabadon dönthetnek arról, hogy mely szolgáltatásokat sorolják az általános gazdasági érdekű szolgáltatások körébe. E tekintetben a Hatóság feladata annak biztosítása, hogy ne forduljon elő nyilvánvaló tévedés az általános gazdasági érdekű szolgáltatások meghatározását illetően. A Hatóságnak a jelen körülmények között nem áll módjában részletes értékelést végezni arról, hogy a HÉA alkalmazása alól mentesülő ágazatokban tevékenykedő valamennyi szolgáltató, amely az előzetesen felszámított adó visszatérítésében részesül – tehát a támogatási rendszer kedvezményezettje – megfelel-e az EGT-megállapodás 59. cikkének (2) bekezdése szerinti feltételeknek. A Hatóságnak csupán annak jelzésére kell szorítkoznia, hogy e feltételek teljesítése esetén egy adott vállalkozás vagy vállalkozások egy adott csoportja számára nyújtott előzetesen felszámított adó-visszatérítést az EGT-megállapodás 59. cikke (2) bekezdésében foglaltakkal összeegyeztethető állami támogatásnak lehet-e tekinteni. A HÉA-visszatérítési törvény nem tartalmaz ilyen korlátozást.

Az Európai Bizottság 2005. november 28-án elfogadta az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló határozatot⁽¹⁾. E határozatot 2006 júliusában beépítették az EGT-megállapodásba⁽²⁾.

E határozat⁽³⁾ alapján a kórházak és a szociális lakásépítéssel foglalkozó, általános gazdasági érdekű szolgáltatásokkal összefüggő feladatokkal megbízott vállalkozások olyan sajátos vonásokkal rendelkeznek, amelyeket figyelembe kell venni. Ezen ágazatokban a belső piac jelenlegi fejlettségi állapotát tekintve a versenyhelyzet torzulásának mértéke nem szükségszerűen arányos a forgalom és a visszatérítés mértékével. Ennek megfelelően az egészségügyi ellátást, beleértve adott esetben a segélyhívó szolgálatokat és – különösen a kutatás területén – a fő tevékenységekkel közvetlenül összefüggő kiegészítő szolgáltatásokat nyújtó kórházak, valamint a szociális lakásépítéssel megbízott azon vállalkozások, amelyek hátrányos helyzetben lévő állampolgároknak vagy egyéb olyan, kevésbé előnyös szociális helyzetben lévő csoportoknak biztosítanak lakóhelyet, amelyek korlátozott fizetőképességük következtében piaci feltételek között nem találnának lakást, mentesülnek a bejelentési kötelezettség alól.

⁽¹⁾ Megjelent: HL L 312., 2005.11.29., 67. o.

⁽²⁾ A 2006. július 8-án hatályba lépett, 91/2006/EK határozattal (HL L 289., 2006.10.19., 31. o. és 52. sz. EGT-kiegészítés, 2006.10.19., 24. o.) az EK-Szerződés 86. cikke 2. bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vállalkozásoknak közszolgáltatással járó ellentételezés formájában megítélt állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2005. november 28-i 2005/842/EK bizottsági határozatot (1h) pontként belefoglalták az EGT-megállapodás XV. mellékletébe.

⁽³⁾ 15. pont.

Mindazonáltal az egy adott vállalkozás számára az általa végzett, a közszolgáltatási kötelezettségei körébe nem tartozó gazdasági tevékenységek után nyújtott előzetesen felszámított adó-visszatérítésre a fenti mentesség nem vonatkozik. A fenti értékelésnek megfelelően e visszatérítési rendszer állami támogatásnak minősül és nem tekinthető összeegyeztethetőnek az EGT-megállapodás előírásaival. Ebben az összefüggésben utalni lehet egyes érintett tevékenységi ágazatokra, nevezetesen az olyan ágazatokra, amelyek a HÉA alkalmazása alól mentesülnek és amelyek esetében akár az Európai Bizottság, akár a Hatóság, akár valamely meglévő joggyakorlat által alkalmazott gyakorlat alapján nyilvánvaló, hogy a végzett gazdasági tevékenység más tevékenységekkel versenyhelyzetben van. Különösen ez a helyzet a fogorvosok⁽¹⁾, illetve a mentőszolgálatok⁽²⁾ esetében.

Ezenfelül a HÉA-visszatérítési rendszer keretében támogatáshoz jutó egyes kedvezményezettek más mentességekben is részesülhetnek, ideértve a csekély összegű (*de minimis*) támogatást, a csoportmentességi rendeletek – például a kis- és középvállalkozásokra vonatkozó csoportmentességi rendelet – intézkedéseinek alkalmazását stb.

Azonban a rendszernek a jelenlegi állapotában nem az a célja, hogy kizárólag a közszolgáltatási kötelezettségekkel vagy a fent említett mentességek bármelyikével foglalkozzék. A HÉA-visszatérítési törvény alkalmazási köre és koncepciója széles. Nem tartalmazza mindazon szükséges feltételeket, amelyek e mentességek teljesítését biztosítanák. Ennélfogva a rendszer nem tekinthető összeegyeztethetőnek az EGT-megállapodás állami támogatásokra vonatkozó előírásaival.

4. Következtetések

A Hatóság úgy találja, hogy a norvég hatóságok a Felüyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve I. része 1. cikkének (3) bekezdését megsértve jogellenesen hajtották végre a HÉA-visszatérítési törvényt. Fenti okok miatt az előzetesen felszámított adó e törvény által kilátásba helyezett visszatérítése a jelenlegi állás szerint nem összeegyeztethető az EGT-megállapodás működéssel.

A Felüyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. részének 14. cikke szerint a jogellenesen nyújtott támogatások esetében, amennyiben az összeegyeztethetlenség megállapításra kerül, a Hatóság főszabályként elrendeli, hogy az érintett EFTA-tagállam követelje vissza a kedvezményezettől a támogatás összegét.

A Hatóság azon a véleményen van, hogy jelen esetben semmilyen általános alapelv nem zárja ki a visszakövetelést. Az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően valamely jogellenes támogatás visszakövetelés általi eltörlése a jogellenesség megállapításának logikus következménye. Következésképpen, ha a

jogellenesen nyújtott állami támogatást az azt megelőző helyzet visszaállítása céljából követelik vissza, az nem tekinthető az EGT-megállapodás állami támogatásokra vonatkozó célkitűzéssel aránytalan intézkedésnek. A támogatás visszafizetésével a kedvezményezett elveszíti azokat az előnyöket, amelyeket a piaci versenytársaival szemben élvezett, és visszaáll a támogatás kifizetését megelőző helyzet⁽³⁾. A támogatás visszafizetésének funkciójából az is következik, hogy főszabály szerint – a különleges körülményektől eltekintve – a Hatóság nem lépi túl a Bíróság ítélkezési gyakorlata által elismert hatáskörét abban az esetben, ha felkéri az érintett EFTA-tagállamot a jogellenes támogatás újtján nyújtott összeg visszafizetésére, tekintettel arra, hogy e lépése csak a kifizetést megelőző helyzet visszaállítására irányul⁽⁴⁾.

Ezenfelül, tekintettel a Felüyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve szerint az állami támogatások Hatóság által elvégzendő felülvizsgálatának kötelező jellegére, azon vállalkozások, amelyek támogatásban részesültek, elvileg joggal feltételezik, hogy a támogatásnyújtás jogszerűen történt, kivéve ha azt a fenti jegyzőkönyv rendelkezéseiben foglalt eljárás alapján nyújtották⁽⁵⁾.

Bolkenstein uniós biztos megállapításai, amelyekre a norvég hatóságok hivatkoznak, az érintett rendszereknek az általánoságban vett HÉA-szabályoknak való megfeleltetésére utalnak. Emellett Bolkenstein úr legalább egy megállapítása tartalmazza a következő fenntartást: „feltéve, hogy az állami támogatásokra vonatkozó előírásokat tiszteletben tartják”. Ezek alapján a Hatóság úgy tekinti, hogy e megállapításokkal semmilyen jogos elvárást nem lehet igazolni.

Továbbá a norvég hatóságok nem hivatkoztak semmilyen hasonló, az Európai Bizottság vagy a Hatóság által jóváhagyott állami támogatási rendszerre, amely a HÉA-visszatérítési törvénnyel kapcsolatos jogos elvárásait megalapozhatta volna.

Fenti okokból a Hatóság úgy ítéli meg, hogy jelen esetben nem állnak fenn nyilvánvaló rendkívüli körülmények, amelyek a támogatás kedvezményezettjei részéről a jogos elvárást megalapoznák.

A Felüyeleti és Bírósági Megállapodás 3. jegyzőkönyve II. része 14. cikkének (2) bekezdése és a Hatóság 2004. július 14-i 195/04/COL számú határozata⁽⁶⁾ értelmében a visszafizetendő összegnek magában kell foglalnia a kamatos kamatozatokat.

⁽³⁾ C-350/93. sz. Bizottság kontra Olaszország ügy, EBHT 1995., I-699. o., 22. pont.

⁽⁴⁾ C-75/97 sz. Belgium kontra Bizottság ügy, EBHT 1999., I-3671. o., 66. pont, és C-310/99 sz. Olaszország kontra Bizottság ügy, EBHT 2002., I-2289. o., 99. pont.

⁽⁵⁾ C-169/95 sz. Spanyolország kontra Bizottság ügy, EBHT 1997., I-135. o., 51. pont.

⁽⁶⁾ Közzétéve: HL L 139., 2006.5.25., 37. o., valamint a 26. sz. EGT-kiegészítés, 2006.5.25., 1. o.

⁽¹⁾ Fent említett C-172/03. sz. Wolfgang Heiser ügy.

⁽²⁾ C-475/99. sz. Firma Ambulanz Glöckner kontra Landkreis Südwestpfalz ügy, EBHT 2001., I-8089. o.

A norvég hatóságokat ezért felkérjük, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket minden, a HÉA-visszatérítési törvény 3. cikke alapján nyújtott, összeegyeztethetetlen támogatás visszafizetetéséhez, és azokról két hónapon belül tájékoztassák a Hatóságot.

A norvég hatóságoknak intézkedniük kell a HÉA-visszatérítési törvény azonnali hatállyal történő módosításáról, hogy az állami támogatások nyújtását kizárják. A szükséges jogszabályi módosítások megtételéről két hónapon belül tájékoztatniuk kell a Hatóságot,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A norvég hatóságok által bevezetett HÉA-visszatérítési törvényvel összefüggésben nyújtott állami támogatás nem összeegyeztethető az EGT-megállapodás működéssel.

2. cikk

Norvégiának intézkednie kell a HÉA-visszatérítési törvény azonnali hatállyal történő módosításáról, hogy az állami támogatások nyújtását kizárja.

3. cikk

A norvég hatóságoknak meg kell tenniük a szükséges lépéseket, hogy az 1. cikk szerinti támogatást bármely kedvezményezett vállalkozással visszafizethessék.

4. cikk

A visszatérítésre haladéktalanul és a nemzeti eljárásnak megfelelően kerül sor, amennyiben az lehetővé teszi e határozat

azonnali és tényleges végrehajtását. A visszakövetelendő összeg magában foglalja azokat a kamatokat és kamatos kamatokat is, amelyeket a jogellenes támogatásnak a kedvezményezett rendelkezésére történő bocsátásától a tényleges visszafizetésig kell megfizetni. A kamatokat az EFTA Felügyeleti Hatóság 195/04/COL számú határozatának 9. és 11. cikke alapján számítják ki.

5. cikk

A norvég hatóságok e határozatról szóló értesítéstől számított két hónapon belül értesítik az EFTA Felügyeleti Hatóságot azokról az intézkedésekről, amelyeket a határozatnak való megfelelés érdekében tettek.

6. cikk

E határozat címzettje a Norvég Királyság.

7. cikk

Csak az angol nyelvű szöveg hiteles.

Kelt Brüsszelben, 2007. május 3-án.

az EFTA Felügyeleti Hatóság részéről

Bjørn T. GRYDELAND
elnök

Kurt JÄGER
testületi tag